

Dosarul nr. 2ra-738/23
2-22003952-01-2ra-26052023

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud. L. Turculeț)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. G. Colev, Ș. Starciuc, A. Curdov)

Î N C H E I E R E

15 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ivan Sulac împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă :

La 12 ianuarie 2022, Ivan Sulac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a relatat că, prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 22 aprilie 2012, s-a început urmărirea penală, în conformitate cu art. 151 alin.(4) din Codul penal, în baza materialului înregistrat în Registrul nr.1 al CPR Cahul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni nr.311 din 22 aprilie 2012.

Potrivit procesului-verbal de reținere din 22 aprilie 2012, a fost reținut la orele 10:00.

Prin ordonanța cu privire la înaintarea învinuirii din 24 aprilie 2012, a fost recunoscut în calitate de învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 151 alin.(4) Cod penal.

Prin ordonanța cu privire la scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 22 aprilie 2013, a fost scos de sub urmărire penală pe cauza penală nr.2012150217, cu clasarea procesului penal, din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 151 alin.(4) Cod penal, în acțiunile învinuitului și existența a cel puțin una din cauzele prevăzute la art.35 din Codul penal.

Prin ordonanța din 10 iunie 2013, emisă de Procurorul adjunct al Procurorului raionului Cahul Andrian Tabureanu, s-a admis parțial plângerea avocatului Marina Galupa și s-a anulat ordonanța de scoatere a sa de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale nr.2012150217, adoptată la 22 aprilie 2013, de procurorul în Procuratura raionului Cahul Andrei Scripcenco, în partea ce ține de clasarea cauzei penale, fiindcă nu a existat în fapt cauza care a determinat adoptarea unei asemenea hotărâri, în rest plângerea s-a respins ca neîntemeiată. S-a reluat urmărirea penală în cauza penală 2012150 217.

Prin ordonanța din 18 iunie 2013 a Prim-adjunctului Procurorului General Andrei Pântea, s-a admis plângerea avocatului Marina Galupa. S-a anulat Ordonanța din 10 iunie 2013, emisă de către Procurorul adjunct al Procurorului raionului Cahul, Andrian Tabureanu și Ordonanța din 22 aprilie 2013 privind scoaterea sa de sub urmărire penală și clasarea cauzei nr.2012150217, emisă de către Procurorul în Procuratura raionului Cahul Andrei Scripcenco, cu reluarea urmăririi penale. Totodată, s-a retras cauza nr.2012150217 de la organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Cahul și s-a transmis organului de urmărire penală Inspectoratului de Poliție Cantemir pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale.

Subsecvent, Ivan Sulac a precizat că la 25 august 2014 a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin.(1) Cod penal. Indiferent de lipsa probelor la dosar și existența circumstanței de legitimă apărare, procurorul a considerat de cuviință și, prin rechizitoriu, în temeiul art. 297 din Codul de procedură penală a remis cauza penală spre examinare în fond Judecătoriei Cahul.

În context, reclamantul a menționat că, în cadrul judecării cauzei a pledat pentru nevinovăția sa, explicând că a acționat în stare de legitimă apărare față de acțiunile agresorilor.

Prin sentința din 18 noiembrie 2016 a Judecătoriei Cahul, a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin.(1) Cod penal, pe motiv că fapta a fost săvârșită în stare de legitimă apărare.

Prin decizia din 07 august 2018 a Curții de Apel Cahul, s-au respins apelurile declarate de către Procurorul în Procuratura Anticorupție Eduard Panea și de avocatul Nicolae Bojenco în interesele succesorului părții vătămate, Radu Vitalie. S-a menținut sentința din 18 noiembrie 2016 a Judecătoriei Cahul, prin care a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin.(1) Cod penal.

Prin decizia din 11 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-au admis recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul Vitali Cebotari și succesorul părții vătămate Radu Vitali, fiind casată decizia din 07 august 2018 a Curții de Apel Cahul, cu dispunerea rejudecării cauzei de aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, prin decizia din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, s-au respins ca nefondate apelurile declarate de către Procurorul în Procuratura Anticorupție

Eduard Panea și de avocatul Nicolae Bojenco în interesele succesorului părții vătămate, Radu Vitalie și s-a menținut fără modificări sentința din 18 noiembrie 2016 a Judecătorei Cahul. Iar, prin decizia din 15 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-au respins ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari și succesorul părții vătămate Radu Vitalie, cu menținerea deciziei din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul.

Având în vedere cele relatate, reclamantul a opinat că este îndreptățit de a se adresa cu prezenta cerere de chemare în judecată, deoarece i-a fost cauzată o pagubă morală imensă, pierzând speranța în viitor, speranța de viață, fiind în imposibilitate de a se angaja în câmpul muncii, întrucât i se incrimina că este învinuit de comiterea infracțiunii de omor.

De altfel, Ivan Sulac a precizat că în urma acțiunilor organului de urmărire penală, procuraturii și completului de judecată al Curții Supreme de Justiție, care a dispus rejudecarea cauzei, i s-a cauzat o pagubă morală pe care o estimează la suma de 1000000 de lei.

Aici, reclamantul a accentuat că quantumul prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanței de judecată, și anume reținerea ilegală și tragerea ilegală la răspundere penală, se determină luând în considerare gravitatea infracțiunii de care a fost bănuit, învinuit, adică infracțiunea prevăzută la art. 145 alin.(1) Cod penal - omorul unei persoane, care se pedepsește cu închisoare de la 10 la 15 ani. Sau altfel spus, a fost acuzat de comiterea unei infracțiuni deosebit de grave, ceea ce constituie o acuzație destul de serioasă cu un impact puternic negativ asupra imaginii persoanei și întregii familii ale sale.

De asemenea, un alt criteriu de evaluare a intensității suferințelor morale pricinuite prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și completului de judecatori de la Curtea Supremă de Justiție, care au dispus trimiterea cauzei la rejudecare, este determinat de rezonanța pe care a avut-o în societate acuzația adusă, deoarece cazul a fost relatat pe larg la toate programele de știri din Republica Moldova, inclusiv pe rețelele de socializare.

Mai mult, deși din start a explicat că a acționat în stare de legitimă apărare, organul de urmărire penală nu a luat în calcul versiunea sa, fiind nevoit timp de aproape 10 ani, cât a durat procesul, să dea explicații, să prezinte probe, să se prezinte de fiecare dată la orice citare a organului de urmărire penală sau instanța de judecată, iar organul de urmărire penală și procuratura în loc să contribuie la curmarea abuzurilor, fără a se lua în calcul motivele, care au stat la baza ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 22 aprilie 2013, dimpotrivă au înaintat față de el acuzarea și a remis dosarul spre examinare în instanța de judecată, unde au fost desfășurate peste 35 de ședințe de judecată, cauzându-i în plus stare de nervozitate, stres, frustrare și dezamăgire.

În context, reclamantul a menționat că pe parcursul examinării cauzei, acuzatorul de stat nu a prezentat probe pertinente că el a comis omorul unei persoane, fără a lua în calcul circumstanțele existenței legitimei apărări.

La fel, pe tot parcursul procesului în care i s-a imputat comiterea infracțiunii prevăzută la art. 145 alin.(1) Cod penal, i-a fost prejudiciată imaginea în societate, or, la fiecare oportunitate de a se angaja la un loc de muncă dorit nu era acceptat din

cauza dosarului penal intentat. Iar, în lipsa posibilității de a pleca peste hotarele țării de a-și găsi un loc de muncă bine plătit sau în țară, cu un salariul între 500 și 1000 de euro, care timp de 10 ani ar fi constituit suma între 1000000 de lei - 2000000 de lei pentru a-și întreține familia, a fost nevoit să contracteze credite și să ceară suportul financiar al rudelor, fapt ce i-a cauzat retrăiri psihice enorme.

De altfel, în opinia reclamantului, o importanță deosebită în evaluarea suferințelor pricinuite este durata examinării cauzei atât la faza de urmărire penală cât și în instanțele de judecată, perioadă în care a trăit stări de nervozitate, umilință, disconfort enorm, fiind pus în situația de fiecare dată să retrăiască emoțiile neplăcute din data de 22 aprilie 2012.

Complementar, reclamantul a enunțat că organul de urmărire penală și procuratura au manifestat neglijență și nu au dat dovadă de prudența necesară, or, nu au fost examinate toate aspectele legitimei apărări în acțiunile sale, sau acestea erau trecute cu vederea, deși anume sarcina acestor autorități ține de examinarea minuțioasă și determinarea tuturor circumstanțelor cauzei, înainte de a imputa persoanei comiterea infracțiunii.

În context, reclamantul a susținut că pe parcursul desfășurării procesului penal, a suportat mai multe cheltuieli, fiind incluse și cheltuieli de deplasare pentru fiecare ședință de judecată și chemare la organul de urmărire penală atât în or. Cahul cât și în or. Cantemir, mun. Chișinău, însă cecurile nu le-a păstrat, deoarece la acel moment datorită stării de stres nu a gândit să le păstreze. Astfel, tot ce poate confirma prin cecuri sunt cheltuielile privind plata pentru asistența juridică în sumă de 5000 de lei și 2600 de lei, cheltuielile pentru expertiza judiciară psihologică.

În final, având în vedere cele enunțate, Ivan Sulac a solicitat admiterea acțiunii și încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său, a prejudiciului material cauzat în mărime de 7600 lei, ce constituie cheltuielile suportate în cadrul procesului penal, a prejudiciul moral cauzat în quantum de 1000000 de lei și a cheltuielilor de judecată suportate în prezentul proces, în sumă de 5000 de lei (f.d. 4-11, vol I).

Prin hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Ivan Sulac.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului Ivan Sulac cu titlu de prejudiciu moral suma de 200000 de lei, 7600 de lei prejudiciu material, suma de 5000 de lei, cheltuieli de asistență juridică.

În rest, cererea s-a respins ca neîntemeiată (f.d. 147, 153-162, vol. I)

La 23 mai 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus apel împotriva hotărârii din 17 mai 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Ivan Sulac (f.d.150-152, Vol.I).

La 14 iunie 2022, Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, a depus cerere de apel motivat împotriva hotărârii din 17 mai 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central, prin care a solicitat modificarea hotărârii primei instanțe, prin majorarea quantumului prejudiciului moral încasat de la 200000 de lei la suma de 1000000 de lei (f.d.168-174, Vol.I).

La 16 iunie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 17 mai 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, prin care a solicitat casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată depusă de Ivan Sulac (f.d.175, Vol.I).

La 16 iunie 2022, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a depus apel împotriva hotărârii din 17 mai 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, prin care a solicitat casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată depusă de Ivan Sulac (f.d.178-180, Vol.I).

Prin încheierea din 28 septembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis demersul Președintelui interimar al Curții de Apel Cahul și s-a strămutat cauza pentru judecare la Curtea de Apel Comrat (f.d.217-221, Vol.I).

La 04 noiembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel motivat, în care a reiterat pretențiile inițiale și a solicitat admiterea acestora (f.d.231-235, Vol.I).

Prin decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, s-au respins apelurile declarate de Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, și s-a menținut hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central (f.d.18-33, Vol.II).

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Comrat, invocând dispozițiile art.2 alin. (1), art. 3 alin.(1) lit. c), art. 6 lit. a) ale Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 2007 alin.(1) lit. a) din Codul civil, și reieșind din materialele cauzei, a conchis că Ivan Sulac întrunește condițiile stabilite de lege pentru a putea solicita despăgubiri pentru prejudiciile care i-au fost cauzate, respectiv pretenția acestuia privind repararea prejudiciul material și moral cauzat este întemeiată și bazată pe suport legal. Or, prin sentința din 18 noiembrie 2016 a Judecătoriei Cahul, menținută prin decizia din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, menținută la rândul ei, prin decizia din 15 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, Ivan Sulac a fost achitat de învinuirea adusă de acuzatorul de stat pe motivul comiterii acesteia în stare de legitimă apărare.

Subsecvent, coroborând dispozițiile art.13 CEDO, art.5 alin. (2) din Codul de procedură civilă, art. 10 al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 2036 alin. (1) și (3) din Codul civil cu circumstanțele cauzei, instanța ierarhic inferioară a notat că prin punerea sub învinuire a lui Ivan Sulac la 25 august 2014 și inculparea acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (1) Cod penal, cu contestarea hotărârilor instanțelor judecătorești referitor la stabilirea nevinovăției lui și insistența acuzării ultimului în comiterea unei fapte, care a fost comisă în stare de legitimă apărare, contestări ale actelor judecătorești, ce au generat examinarea cauzei penale într-un termen foarte îndelungat, mai mult de 9 ani de zile, acestuia i s-a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, respectiv, prin prisma remediei eficiente prevăzute de legislația națională, are dreptul la despăgubire pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sus-indicate, iar durerile psihice și suferințele fizice provocate de atare acțiuni, pot și trebuie compensate prin acordarea unor despăgubiri.

Așadar, făcând trimitere la prevederile art. 11 alin. (1) al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 2037 alin. (1) și (2) din Codul civil, instanța de apel a relevat că menținerea lui Ivan Sulac în calitate de bănuț, învinuit și inculpat pentru o perioadă îndelungată, mai mult de 9 ani, calitate procesuală, care impun unele obligații și restricții, acestea puteau și la sigur au creat reclamantului prejudicii morale, descrise de acesta în cererea de chemare în judecată, invocări de care instanța de fond corect a ținut cont la emiterea hotărârii contestate cu apel.

Astfel, instanța de fond just a apreciat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat apelantului la suma de 200000 de lei. Or, în cadrul examinării cauzei, nu au fost prezentate probe ce ar demonstra cauzarea unui prejudiciu de o valoare mai gravă sau mai ușoară, decât cel apreciat de instanță.

De altfel, instanța de apel a catalogat ca nefondat motivul invocat de partea reclamantă, precum că în perioada examinării cauzei penale nu a putut fi angajat în instituții publice și financiare, unde salariul mediu este de 10000 de lei/lunar, astfel fiind privat de venituri ce depășesc un milion de lei, or, aceste argumente nu au fost probate corespunzător, reclamantul beneficiind de dreptul de a activa și în alte domenii, decât cele în care se solicită ca salariatul să nu dispună de antecedente penale. Iar referitor la imposibilitatea de a activa în sistemul bancar și în domeniul Ministerului Afacerilor Interne, instanța de apel a enunțat că încasarea prejudiciului moral în sumă de 200000 de lei, acoperă integral și aceste prejudicii morale, având un caracter echitabil.

Referitor la prejudiciul material solicitat, format din cheltuieli pentru expertiza judiciară și cheltuieli pentru asistența juridică de care reclamantul a beneficiat în cursul cauzei penale, instanța ierarhic inferioară a reținut că, la materialele cauzei au fost prezentate bonul de plată nr. 37329567 din 24 octombrie 2012 în sumă de 2600 de lei și bonul de plată seria YL nr. 912231 din 20 decembrie 2018 în vederea acordării serviciilor de asistență juridică în cauza penală. Astfel, raportând prevederile legale enunțate la circumstanțele cauzei, ținând cont de împrejurările care ar demonstra măsura în care avocatul a fost antrenat la soluționarea cauzei respective, faptul că reclamantul a avut calitatea de învinuit și inculpat pe prezenta cauză penală mai mult de 9 ani, pretenția apelantului privind încasarea cheltuieli pentru expertiza judiciară în sumă de 2600 de lei și cheltuieli pentru asistența juridică în sumă de 5000 de lei, își găsește suportul în mărimea solicitată.

Prin urmare, instanța de fond just a apreciat caracterul rezonabil și realmente angajat al cheltuielilor judiciare solicate cu titlu de prejudiciu material și a aplicat normele de drept care se referă speței.

La argumentele invocate în apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu privire la netemeinicia hotărârii instanței de fond, instanța de apel a reținut că organele de drept au admis învinuirea reclamantului Ivan Sulac în comiterea unei infracțiuni, care din stadiul inițial a fost stabilită ca faptă comisă în stare de legitimă apărare, iar acuzatorul de stat, prin contestarea actelor judecătorești a generat examinarea cauzei penale cu un termen îndelungat, acțiuni care i-au limitat reclamantului unele drepturi, cum ar fi dreptul

de a lucra în instituții în care condiția obligatorie este lipsa antecedentelor penale, dreptul de a munci peste hotarele Republicii Moldova, și alte drepturi morale.

Așadar, contrar celor invocate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prima instanță, a dat apreciere completă obiectivă și sub toate aspectele probelor, iar hotărârea emisă este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces, motiv pentru care Curtea de Apel Comrat a respins apelurile și a menținut hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central.

La 27 aprilie 2023, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a pretențiilor cererii de chemare în judecată depusă de Ivan Sulac (f.d.45-49, Vol.II).

În motivarea recursului, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate în cererea de apel, suplimentar menționând dezacordul cu decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat și hotărârea din 17 mai 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central, pe care le consideră neîntemeiate și ilegale, deoarece la emiterea acestora instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat legea, precum și nu au constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

De altfel, recurentul a enunțat că nu este de acord cu concluzia Curții de Apel Comrat în ceea ce privește repararea prejudiciului moral în baza Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, ca consecință a examinării cauzei penale timp de 9 ani, fiind o perioadă prea lungă de examinare. Or, pentru a solicita prejudiciul moral, pe marginea acestui argument, este aplicabilă Legea nr.87/2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Subsecvent, recurentul a catalogat ca fiind neîntemeiat și argumentul instanței de apel referitor la imposibilitatea reclamantului de a activa în sistemul bancar și în domeniul Ministerului Afacerilor Interne în timpul examinării cauzei. Or, nu sunt clare motivele, care au stat la argumentarea faptului că reclamantul nu a putut activa o perioadă în sistemul bancar și în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Mai mult, reclamantul nu a demonstrat că a suferit un prejudiciu important, sau altfel spus, recunoașterea acestuia în calitate de învinuit a avut ca consecință repercusiuni asupra vieții personale, financiare, etc., constatare, care este consistentă prevederilor Protocolului 14 al CEDO.

De altfel, în susținerea cererii de recurs, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a notat că începerea urmăririi penale semnifică investirea organului de urmărire penală cu drepturile prevăzute de lege pentru efectuarea cercetării în legătură cu fapta și persoana prevăzute în actul de sesizare. Din acest moment, sunt identificate probele necesare stabilirii existenței infracțiunii, identității făptuitorului și vinovăției acestuia pentru a se decide dacă este cazul trimiterii sale în judecată, cât și cele în legătură cu măsurile procesuale, care pot fi dispuse pentru normala

desfășurare a procesului penal. Începerea urmăririi nu trebuie percepută doar ca un act cu implicații procesuale în cauzele concrete, modul în care este reglementat, semnifică în general pe planul politicii penale, concepția referitoare la contextul procesual, care face posibilă intervenția organelor judiciare în cazul comiterii infracțiunilor, mai ales în legătură cu situația de deces a unei persoane. În acest context, organul de urmărire penală era obligat să pornească cauza penală pentru a clarifica circumstanțele, în care a avut loc decesul respectiv. Din probatoriul administrat rezultă că organul de urmărire penală a ajuns la concluzia că a avut loc săvârșirea infracțiunii de omor intenționat al unei persoane, prevăzut de art.145 alin.(1) din Codul penal, iar instanța de judecată a stabilit prin sentință irevocabilă că fapta săvârșită de Ivan Sulac a fost comisă în stare de legitimă apărare.

Astfel, achitarea lui Ivan Sulac în asemenea circumstanțe nu poate fi considerată că organul de urmărire penală a acționat ilicit, motiv din care instanțele ierarhic inferioare nejustificat au admis parțial acțiunea reclamantului.

La fel, recurentul a menționat că, ajungând la concluzia privind necesitatea admiterii acțiunii, instanțele ierarhic inferioare au dispus încasarea a 200000 de lei, într-o mărime exagerată a prejudiciului moral. Or, în speță nu a fost întreprinse acțiuni, ce ar limita drepturile și libertățile reclamantului, prevăzute de legislația în vigoare.

La 10 mai 2023, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus recurs împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii depuse de Ivan Sulac (f.d.50-55, Vol.II).

În motivarea recursului, recurenta a indicat dezacordul cu decizia instanței de apel, pe care o consideră neîntemeiată și pasibilă casării, deoarece la emiterea acesteia, instanța ierarhic inferioară a interpretat în mod eronat legea și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

De altfel, recurenta a punctat că reieșind din dispozițiile art. 2 și 3 ale Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează a fi reparat prejudiciul cauzat anume prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești. Or, la caz, reieșind din materialele dosarului, acțiunile organelor de urmărire penală, în contextul circumstanțelor avute loc, au fost întemeiate și legale, din care considerente pretențiile reclamantului nu se încadrează în prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În context, recurenta a remarcat că acțiunile procurorului precum înaintarea învinuirii și alte acțiuni procesuale, au fost condiționate de temeieri rezonabile că aceasta a participat la săvârșirea infracțiunii, existând riscul împiedicării stabilirii adevărului în cauza penală respectivă.

Mai mult, în cadrul urmăririi penale pe cauza nominalizată nu a fost emis niciun act procedural, prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală și a procuraturii, respectiv ele au fost în strictă conformitate cu prevederile legale și îndreptate pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și

obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei penale.

Subsecvent, invocând dispozițiile art. 11 al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Procuratura Generală a Republicii Moldova a relevat că instanța ierarhic inferioară, examinând apelul său și al Ministerului Justiției al Republicii Moldova nu s-a expus la toate argumentele invocate de apelanți, și anume că în cadrul urmăririi penale pe cauza penală anumite încălcări, prin care să fie lezate drepturile reclamantului, nu au fost comise; Ivan Sulac în cadrul urmăririi penale nu a fost arestat; că informația despre învinuirea lui Ivan Sulac și despre mersul urmăririi penale nu a avut rezonanță în societate și nu a fost publicată în mass-media, nefiind prezentate probe confirmative în acest sens; faptul că de către Ivan Sulac nu au fost prezentate dovezi, care ar confirma caracterul și gradul suferințelor psihice, precum și alte argumente, care au stat la baza stabilirii mărimii compensației pentru repararea prejudiciului moral, conform art. 11 din legea nominalizată, care este destul de semnificativă, deși era obligată să se expună.

Mai mult, nici nu a fost demonstrat faptul cauzării prejudiciului material, or, de către reclamant nu au fost prezentate probe în acest sens.

În context, făcând trimitere la prevederile art.117 alin. (1) și art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recurenta a indicat că, în cazul cercetat de către Ivan Sulac nu au fost prezentate probe, care ar confirma prejudiciul moral cauzat, prin acțiunile ilegale ale organului, de urmărire penală și prin ce anume el s-a manifestat, respectiv, nu este întemeiată decizia instanței de apel, privind menținerea hotărârii primei instanțe, prin care s-a dispus încasarea în beneficiul reclamantului a sumei de 200000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Astfel, recurenta consideră greșită soluția instanțelor ierarhic inferioare cu privire la recuperarea prejudiciului moral, deoarece nu au fost constatate temeiurile, care ar acorda dreptul lui Ivan Sulac la repararea prejudiciului conform prezentei legi.

De altfel, recurenta a precizat că însăși sentința de achitare a lui Ivan Sulac, prin sine, este o satisfacție morală echitabilă a suferințelor reclamantului în cadrul dosarului penal, argumente asupra cărora Curtea de Apel Comrat nu s-a pronunțat, ceea ce contravine prevederilor art.373 alin.(5) Cod de procedură penală.

La 19 mai 2023, Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care a solicitat casarea acesteia și modificarea hotărârii primei instanțe, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral încasat de la 200000 la 1000000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată suportate pentru acordarea asistenței juridice în instanța de apel și recurs (f.d.56-67, Vol.II).

În motivarea cererii de recurs, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate anterior la etapa examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar menționând dezacordul cu decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, deoarece instanța ierarhic inferioară eronat a interpretat și aplicat legea aplicabilă speței, a apreciat arbitrar probele referitor la încasarea sumei de 1000000 de lei, prejudiciu moral și a examinat superficial cauza, ce a dus la soluționarea greșită a litigiului, fapt ce contravine practicii CEDO.

Subsecvent, recurentul a opinat că instanțele ierarhic inferioare prapit au conchis că suma de 200000 de lei, încasată cu titlu de prejudiciu moral, este echitabilă și proporțională retrăirilor și suferințelor morale, or, satisfacția echitabilă ar consta în încasarea sumei de 1000000 de lei, sumă care poate atenua suferințele psihice suportate.

De asemenea, a indicat că instanța de apel nu s-a expus asupra solicitării sale de încasare a cheltuielilor de asistență juridică în ordine de apel, conform actelor anexate la materialele dosarului în ședința de judecată în quantum de 5000 de lei.

La 12 iunie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a contestat cu recurs decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea acesteia (f.d.81-87, Vol.II).

În susținerea recursului, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate anterior la examinarea cauzei în instanța de apel, suplimentar menționând dezacordul cu decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat pe care o consideră neîntemeiată și pasibilă casării, deoarece la emiterea acesteia, instanța ierarhic inferioară a interpretat în mod eronat legea și a aplicat eronat normele de drept material, dar și a apreciat arbitrar probele anexate la materialele cauzei.

În argumentarea detaliată a temeiurilor invocate, recurentul a precizat că instanța de apel la primirea soluției judecătorești a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, necesită de a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și de art. 3 ale legii nominalizate, întrucât normele legale în cauză sânt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

De altfel, recurentul a susținut că instanțele ierarhic inferioare corect au constatat, că în privința lui Ivan Sulac a fost emisă sentință de achitare. Însă, motivarea instanței de apel precum că reclamantul/intimatul este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este nefondată și eronată, în condițiile în care conform art.3 alin.(1) al Legii enunțate, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală [...], astfel, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

Subsecvent, recurentul a menționat că instanțele ierarhic inferioare la emiterea actelor judecătorești contestate, nu au luat în considerare pct.14 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiției nr.8 din 24 decembrie 2012, potrivit căruia examinarea corectitudinii procedurilor de arestare, temeinicia deciziei de reținere sau gradul de motivare al actului, prin care a fost dispusă arestarea, nu ține de competența instanței civile, deoarece aceste chestiuni urmează a fi decise în cadrul procedurilor penale.

La fel, în susținerea netemeinicii deciziei contestate, recurentul a invocat faptul că instanța de apel nu a ținut cont că mărimea prejudiciului moral urmează să fie proporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană în cauze care vizează violări similare ale Convenției și care sunt îndreptate împotriva Republicii Moldova sau a țărilor cu un nivel de dezvoltare economică comparabil cu cel al Republicii Moldova.

Astfel, concluzionând, recurentul a conchis că instanțele ierarhic inferioare la emiterea actelor de dispoziție ce fac obiectul prezentului recurs, nu au ținut cont de prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prin care urma să mențină echilibrul între interesele individuale ale persoanei intimatului și interesele generale ale întregii societăți. Iar în cazul neaplicabilității legii nominalizate, în speță, nu există teme juridic de a se solicita achitarea prejudiciilor cauzate din contul bugetului de stat. Respectiv, în opinia recurentului, instanța de judecată nefondat a admis parțial cererea de chemare în judecată, deși aceasta urma a fi respinsă integral.

De altfel, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a susținut că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au admis pretenția privind încasarea prejudiciului material, în condițiile în care, contrar dispozițiilor art. 118 din Codul de procedură civilă, prejudiciul în cauză nu a fost probat prin înscrisuri sau alte probe pertinente și concludente că ar fi fost suportat.

La 30 mai 2023 și 14 iunie 2023, în adresa participanților la proces au fost expediate copiile recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, referințe asupra argumentelor recursurilor, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Comrat a fost pronunțată la 02 februarie 2023 și expediată participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal la 05 aprilie 2023, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere a actului judecătorec, anexat la dosar (f.d.34, Vol.II), fiind recepționată de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și avocatul Zinaida Gîrneț la 11 aprilie 2023, iar de Ivan Sulac la 18 aprilie 2023 (f.d.36-40, Vol.II).

În aceste circumstanțe, recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova la 27 aprilie 2023, Procuratura Generală a Republicii Moldova la 10 mai 2023, Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț la 19 mai 2023 și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, la data de 12 iunie 2023, se consideră în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție le consideră inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Din analiza recursurilor declarate, rezultă că Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț au invocat

temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin.(2) lit. a)-c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reținând că recurenții au făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art.432 alin.(2) lit. a) - c) – neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată, aplicarea unei legi care nu trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a legii, nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

De altfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reținând că recurenții au făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art.432 alin.(4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursurilor, normă citată supra, nu a stabilit săvârșirea încălcărilor de către Curtea de Apel Chișinău în măsura în care ar fi dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau ar fi comis erori ce au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Totodată, instanța de recurs nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art.432 alin.(3) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursurilor, și anume, dacă cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; dacă cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, nu le-a stabilit.

În acest context, Completul de judecată reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

În speță, Completul de judecată menționează că recursurile în cauză conțin obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Completul de judecată reține că argumentele invocate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursurilor, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept

material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț, ca fiind inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1), (2), art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ivan Sulac, reprezentat de avocatul Zinaida Gîrneț împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă